EUROOPA
KOMISJON

Brüssel, 4.10.2021
COM(2021) 624 final

2021/0317 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS

Soome taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta

{SWD(2021) 284 final}

2021/0317 (NLE)

Ettepanek:

NÕUKOGU RAKENDUSOTSUS

Soome taaste- ja vastupidavuskavale antud hinnangu heakskiitmise kohta

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut,

võttes arvesse Euroopa Parlamendi ja nõukogu 12. veebruari 2021. aasta määrust (EL) 2021/241, millega luuakse taaste- ja vastupidavusrahastu,[1] eriti selle artiklit 20,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut

ning arvestades järgmist:

(1) COVID-19 puhangul on olnud häiriv mõju Soome majandusele. 2019. aastal oli Soome sisemajanduse koguprodukt (SKP) elaniku kohta 139 % liidu keskmisest. Komisjoni 2021. aasta suvise prognoosi kohaselt vähenes Soome reaalne SKP 2020. aastal 2,8 % ja peaks aastatel 2020 ja 2021 vähenema kumulatiivselt 0,1 %. Keskpikas perspektiivis majanduslikke näitajaid mõjutavad pikaajalised aspektid on näiteks aeglane tootlikkuse kasv, roheülemineku ning teadus- ja arendustegevuse jaoks vajalikud suured investeeringud, kodumajapidamiste suurenev võlakoormus ning sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi tulemuslikkus.

(2) 9. juulil 2019 ja 20. juulil 2020 esitas nõukogu Euroopa poolaasta raames Soomele soovitused. Täpsemalt soovitas nõukogu Soomel parandada sotsiaal- ja tervishoiuteenuse kulutõhusust ja võrdset kättesaadavust, kõrvaldada tervishoiutöötajate nappus, parandada töötamise stiimuleid, suurendada oskusi ja aktiivset kaasamist, toetada tööhõivet ja aktiivset tööturupoliitikat, keskenduda investeerimispoliitikas teadusuuringutele ja innovatsioonile, rohe- ja digipöördele, tugevdada kodumajapidamiste võlakoormuse jälgimist ning tagada rahapesuvastase raamistiku tulemuslik järelevalve ja nõuete täitmise tagamine. Olles hinnanud nende riigipõhiste soovituste rakendamisel tehtud edusamme taaste- ja vastupidavuskava (edaspidi „kava“) esitamise ajal, leiab komisjon, et soovitused võtta kooskõlas stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausliga kõik vajalikud meetmed, et tulemuslikult reageerida pandeemiale, toetada majandust ja tagada selle taastumine, on täielikult rakendatud. Märkimisväärseid edusamme on tehtud seoses soovitusega võtta meetmeid, et tagada reaalmajanduse, eelkõige väikeste ja keskmise suurusega ettevõtjate likviidsus.

(3) Nõukogu soovituses euroala majanduspoliitika kohta soovitati euroala liikmesriikidel võtta meetmeid, sealhulgas kavade kaudu, et muu hulgas tagada majanduse taastumist

[1] ELT L 57, 18.2.2021, lk 17–75.

toetav poliitiline kurss ning veelgi parandada lähenemist ja vastupidavust ning suurendada kestlikku ja kaasavat majanduskasvu. Samuti soovitati nõukogu soovituses euroala liikmesriikidel tugevdada riiklikke institutsioonilisi raamistikke, tagada makromajanduslik finantsstabiilsus, viia lõpule majandus- ja rahaliidu loomine ning tugevdada euro rahvusvahelist positsiooni.

(4) 27. mail 2021 esitas Soome vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõikele 1 komisjonile oma riikliku kava. See esitati pärast konsultatsioone, mis viidi läbi kohalike ja piirkondlike omavalitsuste, sotsiaalpartnerite, kodanikuühiskonna organisatsioonide, noorteorganisatsioonide ja muude asjaomaste sidusrühmadega kooskõlas riikliku õigusraamistikuga. Riiklik vastutus kavade eest on aluseks nende edukale rakendamisele ja kestvale mõjule riiklikul tasandil ning usaldusväärsusele Euroopa tasandil. Määruse (EL) 2021/241 artikli 19 kohaselt on komisjon hinnanud kava asjakohasust, tulemuslikkust, tõhusust ja sidusust kooskõlas kõnealuse määruse V lisas esitatud hindamissuunistega.

(5) Kavadega tuleks püüda saavutada määrusega (EL) 2021/241 loodud taaste- ja vastupidavusrahastu (edaspidi „rahastu“) ning nõukogu määrusega (EL) 2020/2094[2] loodud Euroopa Liidu taasterahastu üldeesmärke, et toetada taastumist COVID-19 kriisi järel. Nende abil tuleks edendada liidu majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust, toetades määruse (EL) 2021/241 artiklis 3 osutatud kuut sammast.

(6) Liikmesriikide kavade rakendamine kujutab endast ühist jõupingutust, mis hõlmab reforme ja investeeringuid kogu liidu ulatuses. Tänu nende kooskõlastatud ja üheaegsele rakendamisele ning piiriüleste ja mitut riiki hõlmavate projektide rakendamisele tugevdavad need reformid ja investeeringud üksteist vastastikku ning tekitavat positiivset ülekanduvat mõju kogu liidus. Seega tuleneb ligikaudu kolmandik rahastu mõjust liikmesriikide majanduskasvule ja töökohtade loomisele teiste liikmesriikide tegevuse ülekanduvast mõjust.

Kuue samba rakendamist hõlbustavad tasakaalustatud lahendused

(7) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile a ja V lisa kriteeriumile 2.1 sisaldab kava suures ulatuses (hinne A) liikmesriigi majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale vastavaid mitmekülgseid ja piisavalt hästi tasakaalustatud lahendusi, mis aitavad kaasa kõigi kuue kõnealuse määruse artiklis 3 osutatud samba rakendamisele, võttes arvesse asjaomase liikmesriigi eriomaseid probleeme ja rahalise toetuse suurust.

(8) Kava hõlmab meetmeid, mis toetavad kõiki kuut sammast, kusjuures märkimisväärne hulk kava komponente toetab samal ajal mitut sammast. Selline lähenemisviis aitab tagada, et iga sammast käsitletakse mitmekülgselt ja sidusalt. Võttes arvesse Soomele iseloomulikke probleeme, keskendumist rohepöördele ning arukale, kestlikule ja kaasavale majanduskasvule ning üldist rõhuasetust sammaste kaupa, esitatakse kavas üldiselt mitmekülgne ja piisavalt hästi tasakaalustatud vastus majanduslikule ja sotsiaalsele olukorrale.

[2] Nõukogu 14. detsembri 2020. aasta määrus (EL) 2020/2094, millega luuakse Euroopa Liidu taasterahastu COVID-19 kriisi järgse taastumise toetuseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 23).

(9) Rohepöörde samba puhul panustavad suur osa kava meetmetest Soome eesmärki saavutada CO_2-neutraalsus 2035. aastaks. Need meetmed hõlmavad eelkõige reforme ja investeeringuid, mis edendavad taastuvenergia osakaalu energiaallikate jaotuses, vähendavad tööstuse süsinikuheidet, vähendavad avaliku ja erasektori hoonete heiteid ning edendavad vähese heitega transpordiliike.

(10) Aruka, kestliku ja kaasava majanduskasvu edendamiseks esitatakse kavas meetmed, millega suurendatakse tööhõive määra, meelitatakse ligi rahvusvahelisi talente ja suurendatakse tootlikkust. Negatiivsete majandussõkkide leevendamiseks ja kriisile paremini reageerimiseks sisaldab kava meetmeid, millega lahendatakse sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi kulutõhususe ja võrdse kättesaadavuse pikaajalised probleemid. Kava hõlmab täielikult digipöörde sammast ja selle eri mõõtmeid ning mitu komponenti käsitleb otseselt või kaudselt digipööret. Kuigi Soome on digivaldkonnas maailmas juhtival kohal, kõrvaldab kava eeldatavasti digitaristus veel esinevad vajakajäämised, täiustades ja laiendades kiireid lairibavõrke. Lisaks sellele toetavad reformid ja investeeringud eeldatavasti ettevõtete ja avaliku sektori üleminekut digitehnoloogiale, sh sotsiaal- ja tervishoiu valdkonnas, et suurendada digioskusi, edendada teadusuuringuid ja innovatsiooni digitehnoloogia valdkonnas, toetada küber- ja infoturbe arendamist ning investeerida raudteeteenuste digitehnoloogiale üleminekusse.

(11) Kava panustab eeldatavasti positiivselt ühtekuuluvusse ja lähenemisse, kõrvaldades praegused piirkondlikud erinevused avaliku sektori teenuste osutamises ning olemasolevad lüngad lairibajuurdepääsus. Järgmise põlvkonna poliitika puhul on reformide ja investeeringute eesmärk toetada jätkuõpet, sh paremini integreeritud digiplatvormide ja internetipõhiste teenuste abil, ning suurendada kõrghariduse õppekohtade arvu sektorites, kus on tööjõupuudus.

Kõigi või suure osa riigipõhistes soovitustes kindlaks tehtud probleemide lahendamine

(12) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile b ja V lisa kriteeriumile 2.2 peaks kava aitama eeldatavasti tõhusalt lahendada kõiki või suurt osa probleemidest (hinne A), mis on kindlaks tehtud Soomele esitatud asjakohastes riigipõhistes soovitustes, sealhulgas nende eelarveaspektides, või probleeme, mis on kindlaks tehtud muudes asjakohastes dokumentides, mille komisjon on Euroopa poolaasta raames ametlikult vastu võtnud.

(13) Kava sisaldab ulatuslikku komplekti üksteist vastastikku tugevdavaid reforme ja investeeringuid, mis aitavad tõhusalt lahendada kõiki või suurt osa majanduslikest ja sotsiaalsetest probleemidest, mida on käsitletud riigipõhistes soovitustes, mille nõukogu esitas Soomele Euroopa poolaasta raames 2019. ja 2020. aastal, seda eelkõige oskuste, aktiivse kaasamise, töötutele ja mitteaktiivsetele hästi integreeritud teenuste pakkumise, teadusuuringute ja innovatsiooni, vähese CO_2 heite ja energiasüsteemi ümberkujundamise ning kodumajapidamiste võlakoormuse jälgimise valdkonnas. Kava reformide ja investeeringute eesmärk on samuti panustada sotsiaal- ja tervishoiuteenuste kulutõhususse ja võrdsesse kättesaadavusse. Lisaks sellele on kaasatud rahapesuvastase raamistiku tulemusliku järelevalve tugevdamise ja nõuete täitmise tagamise meetmed.

(14) Kava sisaldab mitut sihipärast reformi ja investeeringut, mis toetavad tööhõivet ja suurendavad tööhõive määra, täiustades töötutele ja mitteaktiivsetele osutatavaid integreeritud teenuseid ning aktiivset tööturupoliitikat, mis keskendub konkreetselt noortele ja osalise töövõimega isikutele. Lisatud on meetmed, et parandada tööturul

vajaminevaid oskusi, eelkõige digi- ja rohepöörde kontekstis, sh väheste oskustega alaesindatud rühmades.

(15) Kava panustab eeldatavasti sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi vastupanuvõimesse. Struktuurireform, millega lahendatakse sotsiaal- ja tervishoiureformi raames hooldusgarantii küsimus, ning märkimisväärsed investeeringud parandavad eeldatavasti sotsiaal- ja tervishoiuteenuste võrdset kättesaadavust ja kulutõhusust. Keskendutakse peamiselt tervishoiu muutuvatele mustritele, uute, eelkõige digitaalsete lahenduste pakkumisele, probleemide varasele kindlakstegemisele ning madala läve sotsiaal- ja tervishoiuteenuste väljatöötamisele. Sellega kaasnevad meetmed, mille eesmärk on parandada kulutõhusust sihipärase digitehnoloogiale ülemineku (sh suurem andmete kättesaadavus ja tõenditel põhinevad otsused) ning e-tervise lahenduste kasutamise teel. Samuti on kava eesmärk suurendada kõrghariduse õppekohtade arvu tööjõupuudusega sektorites. See aitab eeldatavasti kõrvaldada tervishoiutöötajate nappuse keskpikas perspektiivis.

(16) Kava keskendub suurel määral investeeringutele teadusuuringutesse ja innovatsiooni, rohe- ja digipöördesse, vähesele CO_2 heitele üleminekusse ja energiasüsteemi ümberkujundamisse ning kestlikusse ja tõhusasse taristusse. Toetuskavade eesmärk on suurendada investeeringuid uutesse puhta energia tehnoloogiatesse, vähese CO_2 heitega ja heiteta sõidukite kasutuselevõtu edendamisse ning tööstuse CO_2 heite vähendamisse. Sihipärased meetmed toetavad investeeringuid digivaldkonda, sh digitaristusse, mikroelektroonikasse, 6Gsse, tehisintellekti ja kvantarvutusse.

(17) Soovitusi, mis on seotud eelarvepoliitika meetmeid kasutades pandeemiale viivitamata reageerimisega, võib pidada Soome kava kohaldamisalast välja jäänuks, kuigi aastatel 2020 ja 2021 on Soome reageerinud vajadusele toetada majandust viivitamata eelarvevahenditega üldiselt asjakohaselt ja piisavalt, kooskõlas üldise vabastusklausli sätetega. Lisaks ei ole soovitus teha 2020. aastal piisavalt edusamme keskpika perioodi eelarve-eesmärgi saavutamiseks enam asjakohane, seda nii vastava eelarveperioodi lõppemise kui ka stabiilsuse ja kasvu pakti üldise vabastusklausli rakendamise tõttu 2020. aasta märtsis COVID-19 kriisi kontekstis.

Majanduse kasvupotentsiaali tugevdamine, uute töökohtade loomine ning majandusliku, sotsiaalse ja institutsioonilise vastupidavuse suurendamine

(18) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile c ja V lisa kriteeriumile 2.3 aitab kava eeldatavasti mõjusalt (hinne A) tugevdada Soome majanduse kasvupotentsiaali, luua uusi töökohti, suurendada majanduse, sotsiaalvaldkonna ja institutsioonilist vastupidavust, mis aitab kaasa Euroopa sotsiaalõiguste samba rakendamisele, sealhulgas laste- ja noortepoliitika edendamise abil, ning leevendada COVID-19 kriisi majandus- ja sotsiaalmõju ning suurendada sellega liidus majanduslikku, sotsiaalset ja territoriaalset ühtekuuluvust ja lähenemist.

(19) Komisjoni talituste simulatsioonid näitavad, et kava abil on võimalik koos Euroopa Liidu taasterahastu ülejäänud meetmetega suurendada Soome SKPd 2026. aastaks 0,4–0,6 %, võtmata arvesse struktuurireformide võimalikku positiivset mõju, mis võib olla märkimisväärne. Kava sisaldab märkimisväärses koguses reforme ja investeeringuid, mis eeldatavasti edendavad arukat ja kestlikku majanduskasvu kooskõlas Euroopa tööstusstrateegiaga, toetavad rohe- ja digipööret ning kõrvaldavad kriisi mõju, suurendades samal ajal Soome konkurentsivõimet ja majanduskasvu potentsiaali. Meetmed aitavad eeldatavasti lahendada oskustöötajate nappuse, vähendada struktuurset tööpuudust ning toetada erasektori investeeringuid ja VKEde

kasvu. Kava märkimisväärne rõhuasetus digitehnoloogiale üleminekule peaks suurendama tootlikkuse kasvu ja investeeringuid innovatsiooni.

(20) Kava aitab rakendada Euroopa sotsiaalõiguste sammast, sh soolise võrdõiguslikkuse, võrdsete võimaluste, tööhõive aktiivse toetamise, puuetega inimeste kaasamise ning hariduse, koolituse ja elukestva õppe põhimõtteid, ning muid ELi algatusi, näiteks ELi oskuste tegevuskava, ELi juhtalgatust „Ümberõpe ja oskuste täiendamine“, nõukogu soovitust kutsehariduse ja -õppe kohta, oskuste täiendamise meetmeid ning soovitust toimivate tööhõive aktiivse toetamise meetmete kohta. Kava on kooskõlas noortegarantiiga. Eelkõige aitab ette nähtud toetus noortele suunatud integreeritud tööhõive-, tervishoiu-, sotsiaal- ja haridusteenustele eeldatavasti vältida noorte sotsiaalset tõrjutust ning parandab nende võimalusi tööd saada.

(21) Samuti on kava eesmärk vähendada COVID-19 pandeemia tõttu toimunud hoolekandeteenuste kuhjumist ning parandada sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi vastupanuvõimet, tugevdades seeläbi institutsioonide vastupanuvõimet, vähendades haavatavust šokkide suhtes ning aidates rakendada Euroopa sotsiaalõiguste sammast.

(22) Kava panustab eeldatavasti positiivselt ühtekuuluvusse ja lähenemisse, lahendades praegused piirkondlikud probleemid teenuste osutamises. Parem ühtekuuluvus saavutatakse peamiselt tänu rohkem integreeritud avalikele tööturuasutustele, integreeritud töövõime ja vaimse tervise teenuste laiendamisele uutesse piirkondadesse ning integreeritud noorteteenuste ühtse kontaktpunti tugevdamisele omavalitsustes.

Põhimõte „ei kahjusta oluliselt“

(23) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile d ja V lisa kriteeriumile 2.4 tagatakse kavaga eeldatavasti, et ükski kavas sisalduv reformide ja investeerimisprojektide elluviimise meede ei kahjusta oluliselt (hinne A) keskkonnaeesmärkide saavutamist Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2020/852[3] artikli 17 tähenduses (põhimõte „ei kahjusta oluliselt“).

(24) Kavaga tagatakse, et ükski selles ette nähtud reform ega investeering ei kahjusta oluliselt ühtegi kuuest määruse (EL) 2020/852 artiklis 17 kindlaks määratud keskkonnaeesmärgist, milleks on kliimamuutuste leevendamine, kliimamuutustega kohanemine, vee- ja mereressursside kestlik kasutamine ja kaitse, üleminek ringmajandusele, saastuse vältimine ja tõrje ning elurikkuse ja ökosüsteemide kaitse ja taastamine. Soome esitas põhjendused kooskõlas põhimõtet „ei kahjusta oluliselt“ käsitlevate Euroopa Komisjoni tehniliste suunistega (2021/C 58/01) kõigi kavas sisalduvate meetmete kohta. Soome on vajaduse korral pakkunud välja leevendusmeetmed või lisanud meetmete kujundamisse konkreetsed elemendid, mis aitavad vältida olulist kahju ning mida tuleb järgida asjakohaste eesmärkide saavutamisel.

(25) Erilist tähelepanu on pööratud meetmetele, mille mõju keskkonnaeesmärkidele nõuab hoolikat kontrolli. Soome kava sisaldab mitut ulatuslikku investeerimiskava, mille puhul ei ole enne rakendusetappi võimalik kindlaks teha põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ järgimist. See kehtib eelkõige strateegiliste toetuskavade puhul, mis hõlmavad ELi heitkogustega kauplemise süsteemi rajatisi, ning muude ulatuslike

[3] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. juuni 2020. aasta määrus (EL) 2020/852, millega kehtestatakse kestlike investeeringute hõlbustamise raamistik ja muudetakse määrust (EL) 2019/2088 (ELT L 198, 22.6.2020, lk 13).

toetuskavade puhul, sh investeeringud energiataristusse, toetus vesinikule ning süsiniku kogumisele ja kasutamisele ning investeeringud teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni rohepöörde toetamiseks. Tulevaste projektikonkursside kõlblikkuskriteeriumide alusel tuleks keelata kahjulik tegevus ja nõuda, et valituks saab osutuda ainult ELi ja riiklikele keskkonnaõigusaktidele vastav tegevus. Nõue kontrollida investeeringute puhul põhimõtte „ei kahjusta oluliselt“ järgimist peaks olema siduv iga projektikonkursi algatamise ajal seatud eesmärgi abil.

Panus rohepöördesse, sealhulgas elurikkuse toetamisse

(26) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile e ja V lisa kriteeriumile 2.5 sisaldab kava meetmeid, mis aitavad suures ulatuses (hinne A) kaasa rohepöördele, sealhulgas elurikkusele, või sellest tulenevate probleemide lahendamisele. Kliimaeesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad 50,1 % kava kogueraldisest, arvutatuna kooskõlas kõnealuse määruse VI lisas märgitud metoodikaga. Vastavalt kõnealuse määruse artiklile 17 on kava kooskõlas riiklikus energia- ja kliimakavas 2021–2030 sisalduva teabega.

(27) Reformid ja investeeringud aitavad eeldatavasti märkimisväärselt kaasa Soome CO_2 heite vähendamise ja energiasüsteemi ümberkujundamise eesmärkide saavutamisele, nagu on määratud kindlaks riiklikus energia- ja kliimakavas 2030, aidates seeläbi saavutada liidu kliimaeesmärki. Märkimisväärne osa kavas sisalduvaid meetmeid aitavad saavutada kliimaeesmärki ning suur osa meetmetest panustavad ka keskkonnaeesmärki, sh elurikkuse säilitamisse. Lisaks sellele võivad osa meetmetest, mis aitavad leevendada kliimamuutusi, tulla kasuks ka elurikkuse säilitamisele, kuna kliimamuutus on üks elurikkusele avalduvatest peamistest ohtudest. Nende meetmete rakendamine avaldab eeldatavasti püsivat mõju, eelkõige panustades rohepöördesse, elurikkuse suurendamisse ja keskkonnakaitsesse.

(28) Kliimaeesmärke toetavatest meetmetest moodustavad suure osa investeeringud taastuvenergiatehnoloogiasse. Muud olulised meetmed, mis toetavad kliima- ja keskkonnaeesmärke, seisnevad investeeringutes tööstuse CO_2 heite vähendamisse, hoonete ja transpordisektori heite vähendamisse ning ringlussevõtu ja korduskasutuse määra suurendamisse. Kava sisaldab ka teadus- ja arendustegevusse ning innovatsiooni tehtavate investeeringute paketti rohepöörde toetamiseks.

Panus digipöördesse

(29) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile f ja V lisa kriteeriumile 2.6 sisaldab kava meetmeid, mis aitavad suures ulatuses (hinne A) kaasa digipöördele või sellest tulenevate probleemide lahendamisele. Digieesmärkide saavutamist toetavad meetmed moodustavad 27,0 % kava kogueraldisest, arvutatuna kooskõlas kõnealuse määruse VII lisas märgitud metoodikaga.

(30) Kava meetmed aitavad lahendada Soome probleeme digipöörde valdkonnas. Täpsemalt esineb vajakajäämisi maapiirkondade digitaalses taristus, kuigi üldiselt on Soome digitaalne ühendatus heal tasemel. Toetus kiirele lairibaühendusele peaks aitama parandada juurdepääsu kiiretele ühendustele hõreda asustusega alades, mis suurendab tootlikkust ja aitab säilitada majandustegevust neis piirkondades. Kava sisaldab info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) sektori oskustöötajate nappuse vähendamiseks (hoolimata Soome elanikkonna üldiselt kõrgest digioskuste tasemest) meetmeid, millega suurendatakse vabade õppekohtade arvu IKT sektoriga seotud

valdkondades ja reformitakse jätkuõppe raamistikku ning toetatakse digioskuste edendamist.

(31) Kava reformid ja investeeringud aitavad eeldatavasti kaasa Soome digipöördele mitmes valdkonnas, toetades ettevõtete, eelkõige VKEde, ning avaliku sektori üleminekut digitehnoloogiale, edendades küber- ja infoturvet ning toetades teadusuuringuid ja innovatsiooni peamiste progressi võimaldavate tehnoloogiate, sh pooljuhtide, tehisintellekti ja 6G valdkonnas. Üleminekut digitehnoloogiale käsitletakse samuti valdkonnaülese teemana, kasutades muude meetmete raames digilahendusi, et aidata saavutada kliima- ja keskkonnaeesmärke, sh minnes digitehnoloogiale üle transpordisektoris ja energiataristu puhul. Samuti asetatakse suurt rõhku digitaalsetele terviselahendustele, alates andmeanalüüsi kasutamisest diagnostika parandamiseks kuni e-tervisesse tehtavate investeeringuteni, mille eesmärk on tagada ravi järjepidevus.

Püsiv mõju

(32) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile g ja V lisa kriteeriumile 2.7 on kaval eeldatavasti Soomele suures ulatuses (hinne A) püsiv mõju.

(33) Kavas sisalduvate meetmete rakendamise tulemusena tehakse avalikus halduses eeldatavasti struktuurseid muudatusi, mis peaksid parandama selle tulemuslikkust ja tõhusust. Energia maksustamise reform aitab eeldatavasti muuta Soome maksupoliitika struktuurselt keskkonnasõbralikumaks. Aktiivse tööturupoliitika reformid kooskõlas tööturuasutuste nn Põhjamaade mudeliga peaksid aitama suurendada tööjõudu ja parandada tööotsijate ja alaesindatud rühmade töölesobivust tööturul. Sotsiaal- ja tervishoiuteenuste reform suurendab eeldatavasti Soome vastupanuvõimet pikas perspektiivis.

(34) Kavasse lisatud suur rohepöörde investeerimistoetus peaks veelgi edendama uusi ja innovatiivseid vähese CO_2 heitega majanduslahendusi. See peaks kiirendama majanduskasvu tekkivates sektorites ja looma uusi majanduskasvu võimalusi. Kava rõhuasetus digitehnoloogiale üleminekusse tehtavatele investeeringutele mitmes sektoris suurendab eeldatavasti pikas perspektiivis tootlikkust. Kava püsivat mõju saab samuti suurendada kava ja muude programmide koosmõju abil, sh programmid, mida rahastatakse ühtekuuluvuspoliitika vahenditest, eelkõige lahendades sisulisel viisil territoriaalseid probleeme ja edendades tasakaalustatud arengut.

Seire ja elluviimine

(35) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile h ja V lisa kriteeriumile 2.8 on kavas pakutud tegevuskord piisav (hinne A), et tagada kava, sealhulgas kavandatud ajakava, eesmärkide ja sihtide ning nendega seotud näitajate tõhus seire ja elluviimine.

(36) Kava elluviimise ja seire koordineerimise eest vastutab Soome Vabariigi rahandusministeerium. Sellel on kava elluviimiseks, edusammude seireks ja aruandluseks selgelt määratud vastutusvaldkonnad ja nõuetekohane struktuur.

(37) Soome kavas märgitud eesmärgid ja sihid on selged ja realistlikud ning eesmärkide ja sihtide täitmise hindamiseks kavandatud näitajad on asjakohased, aktsepteeritavad ja usaldusväärsed. Need on piisavalt selged ja põhjalikud selleks, et nende täitmist oleks võimalik jälgida ja kontrollida. Lisaks sellele võimaldab eesmärkide ja sihtide järjestus nõuetekohaselt jälgida kava eesmärkide saavutamisel tehtud edusamme ja koostada maksete ajakava. Eesmärgid ja sihid on samuti asjakohased juba rakendatud meetmete

jaoks, mis on määruse (EL) 2021/241 artikli 17 lõike 2 alusel rahastamiskõlblikud. Need eesmärgid ja sihid tuleb vahemaksetaotluse põhjendamiseks aja jooksul rahuldavalt saavutada.

(38) Liikmesriigid peaksid tagama, et rahastu kaudu antavast toetusest teavitatakse ja seda kinnitatakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 34. Liikmesriigid võivad oma kavade rakendamiseks taotleda tehnilist toetust Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL) 2021/240[4] loodud tehnilise toe instrumendi alusel.

Kulud

(39) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile i ja V lisa kriteeriumile 2.9 on kavas esitatud põhjendused kava hinnangulise kogukulu summa kohta mõõdukas ulatuses (hinne B) mõistlikud ja põhjendatud, kooskõlas kulutasuvuse põhimõttega ja vastavuses riigis eeldatava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

(40) Soome on esitanud kava kõigi komponentide eraldi kuluprognoosid, tuginedes investeeringute ja reformide kulude põhjendamiseks mitmele allikale. Need hõlmavad samalaadsete sektorite või samalaadsete tunnustega varasemaid projektikonkursse, samalaadsetele teenustele osutavaid hankelepinguid või samalaadseid varasemaid investeeringuid, valitsemissektori mõjuhinnanguid, akadeemilisi uuringuid ja muid väliseid viiteid, sh sektoripõhiseid investeerimisvajadusi, mille on esitanud rahvusvahelised organisatsioonid. Esitatud dokumentide põhjal peetakse kava enamike meetmete kulude arvutamise metoodikat usaldusväärseks ning on piisavalt põhjendatud hinnata nende mõistlikkust ja põhjendatust positiivselt. Kuid metoodika kohta esitatud tõendid võiksid teatavatel juhtudel olla üksikasjalikumad ja sisaldada põhjalikumaid kuluandmeid, eelkõige teatavate horisontaalsete investeerimiskavade puhul. Kava hinnanguline kogukulu on kooskõlas kulutõhususe põhimõttega ning vastavuses riigis saavutada loodetava majandusliku ja sotsiaalmõjuga.

Liidu finantshuvide kaitse

(41) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile j ja V lisa kriteeriumile 2.10 on kavas kavandatud kord ning käesolevas otsuses sisalduvad täiendavad meetmed piisavad (hinne A), et tagada kõnealuse määruse alusel eraldatud vahendite kasutamisel korruptsiooni, pettuste ja huvide konflikti ärahoidmine, avastamine ja kõrvaldamine, ning peaksid eeldatavasti tulemuslikult vältima topeltrahastamist kõnealuse määruse alusel ja muudest liidu programmidest. See ei piira muude õigusaktide ja vahendite kohaldamist, millega edendatakse liidu õiguse järgimist ning tagatakse selle täitmine, sealhulgas korruptsiooni, pettuste ja huvide konfliktide ärahoidmiseks, avastamiseks ja kõrvaldamiseks ning liidu rahaliste vahendite kaitsmiseks kooskõlas Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrusega (EL, Euratom) 2020/2092[5].

(42) Kavas kirjeldatakse nõuetekohaselt selle rakendamiseks, kontrolliks ja auditeerimiseks kasutusele võetud süsteemi. Kontrolli- ja auditisüsteem põhineb töökindlatel protsessidel ja struktuuridel. Osa struktuurist on loodud hiljuti. Rahandusministeeriumil peaks olema üldine vastutus kava rakendamise eest ja ta

[4] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. veebruari 2021. aasta määrus (EL) 2021/240, millega luuakse tehnilise toe instrument (ELT L 57, 18.2.2021, lk 1).

[5] Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. detsembri 2020. aasta määrus (EL, Euratom) 2020/2092, mis käsitleb üldist tingimuslikkuse korda liidu eelarve kaitsmiseks (ELT L 433I, 22.12.2020, lk 1).

peaks tuginema operatiivsetes ja halldusküsimustes muudele rakendavatele ministeeriumidele ja organitele. Rahandusministeeriumi peaks toetama tehniline sekretariaat, kelle ülesanne on tagada kava rakendamise järelevalve. Rahandusministeeriumi ja muude asjaomaste ministeeriumide ülesannete jaotus on selge ning nende rollid ja vastutusvaldkonnad on nõuetekohaselt kindlaks määratud. Tuleks kehtestada eesmärk, millega nõutakse, et jõustuks riiklik õigusakt, millega kehtestatakse Soome kava rakendamise koordineerimises, seires, kontrollis ja auditeerimises osalevate organite õiguslikud volitused. Eesmärk tuleks täita enne seda, kui komisjonile esitatakse esimene maksetaotlus.

(43) Rahandusministeerium peaks tagama määrusest (EL) 2021/241 tulenevate kontrolli- ja auditikohustuste täitmise. Kontrolli- ja auditiülesanded hõlmavad selget ja nõuetekohast ülesannete lahusust ministeeriumis. Kontrolli eest vastutavatel osalejatel on ülesannete täitmiseks õiguslikud volitused ja haldussuutlikkus. Üldiselt peetakse kontrollisüsteemi ja muud asjakohast korda, sh uue andmehoidla süsteemi loomist lõplike kasusaajate kohta andmete kogumiseks, salvestamiseks ja kättesaadavaks tegemiseks piisavaks, et hoida ära, avastada ja kõrvaldada korruptsiooni, pettusi ja huvide konflikte rahastu vahendite kasutamise ajal ning vältida topeltrahastamist muudest liidu programmidest.

(44) Eesmärgiga tuleks tagada, et kava rakendamise seireks kasutatav andmehoidla süsteem võetakse kasutusele ja seatakse töökorda enne komisjonile esimese maksetaotluse esitamist. Süsteem peaks sisaldama vähemalt järgmisi funktsioone: a) andmete kogumine ning eesmärkide ja sihtide saavutamise jälgimine; b) määruse (EL) 2021/241 artikli 22 lõike 2 punkiga d nõutud andmete kogumine, salvestamine ja neile juurdepääsu tagamine. Andmehoidla süsteemi funktsioonide kinnitamiseks tuleks koostada seda käsitlev auditiaruanne.

Kava sidusus

(45) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõike 3 punktile k ja V lisa kriteeriumile 2.11 sisaldab kava suures ulatuses (hinne A) meetmeid, millega tagatakse reformide ja avaliku sektori investeerimisprojektide elluviimisel sidus tegevus.

(46) Soome kavas on esitatud terviklik ja tasakaalustatud reformide ja investeeringute pakett. Komponentide raames võetavad meetmed tugevdavad üksteist, kuna kõik komponendid hõlmavad tasakaalustatud reforme ja investeeringuid. Reformide ja investeeringute vahel on tugev seos ning meetmed tugevdavad ja täiendavad üksteist ning aitavad lahendada kindlaks tehtud probleeme. Meetmed on kooskõlas asjasse puutuvate riiklike poliitikaraamistike ja strateegiatega, näiteks valitsuse programmi ning riikliku energia- ja kliimakavaga. Komponentide raames välja pakutud meetmed ei ole üksteisega vastuolus ega kahjusta üksteise tulemuslikkust ning ei ole tehtud kindlaks ebakõlasid ega vastuolusid eri komponentide vahel.

Võrdsus

(47) Kava sisaldab mitmeid meetmeid, mis peaksid aitama lahendada probleeme soolise võrdõiguslikkuse ja kõigile võrdsete võimaluste tagamise valdkonnas. Nende hulka kuuluvad tööhõive ja tööturu reformid, mille eesmärk on töötada välja paremini integreeritud teenuseid, mis on kõigile kättesaadavad ja juurdepääsetavad ning millega rahuldatakse ebasoodsas olukorras olevate rühmade, sh osalise töövõimega isikute, tööleidmise raskustega inimeste ja rändajate vajadused. Haavatavatele rühmadele on tähelepanu pööratud ka sotsiaal- ja tervishoiusüsteemi reformi kontekstis. Meetmed

osalise töövõime valdkonnas, eelkõige vaimset heaolu toetavad meetmed, toetavad eeldatavasti soolist võrdõiguslikkust. Muude meetmete (sh digitehnoloogiale ülemineku kiirendamine ja kiire lairibaühenduse piirkondliku kättesaadavuse suurendamine) eesmärk on lihtsustada töötamist sõltumata asukohast, tänu millele on naistel ja meestel lihtsam leida tasakaal töö- ja pereelu vahel.

Julgeolekualane enesehindamine

(48) Vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 18 lõike 4 punktile g on kavas märgitud, et ühenduvuse taristusse, 6G keskkondade väljatöötamisse, tehisintellekti ja kvantarvutusse ning küberturvalisuse õppustesse ja koolitustesse tehtavate investeeringute puhul tuleb iga projekti kohta koostada riskihindamise ja riskijuhtimise kava ning turvariske võetakse arvesse projekti kogu olelusringi vältel. Kavas on samuti märgitud, et projektiga seotud toodete ja teenuste puhul tagatakse küberturbe nõuete täitmine ning vajaduse korral võidakse kasutada sertifitseerimissüsteeme. Riigihankemenetluste puhul tagatakse turvanõuete järgimine ning vajaduse korral kasutatakse ettevõtete ja töötajate julgeolekukontrolli. Ühenduvusse tehtavate investeeringute puhul on kavas kirjeldatud riiklikku õigusraamistikku, milles võetakse arvesse turvaliste 5G võrkude ELi meetmepaketti. Näiteks ei tohi sidevõrkude kriitilise tähtsusega osades kasutada seadmeid, mis võivad ohustada riiklikku julgeolekut.

Piiriülesed ja mitut riiki hõlmavad projektid

(49) Kava sisaldab meetmeid, mis võimaldavad Soome ettevõtetel osaleda võimalikes üleeuroopalist huvi pakkuvates tähtsates projektides mikroelektroonika ja taastuvallikatest toodetud vesiniku valdkonnas. Küberturvalisuse teadusuuringutesse tehtava investeeringu eesmärk on luua mitmekeelne platvorm küberturvalisuse oskuste arendamiseks ja õpetamiseks, mida saab kasutada kõikides liikmesriikides.

Konsulteerimisprotsess

(50) Selleks et suurendada riiklikku vastutust kava eest, on Soome konsulteerinud kava ettevalmistavas etapis mitmesuguste sidusrühmade ja muude huvirühmadega. Konsultatsioonid toimusid mitmes vormis, sh piirkondlikud ja temaatilised üritused, mille eesmärk oli teavitada osalejaid kava ettevalmistamisest ning küsida sidusrühmade arvamusi selle kohta, millised peaksid olema kava rahastamisprioriteedid ja sisu. Üritustele kutsuti mitmesuguseid osalejaid, sh piirkonnavolikogude, linnade, sotsiaalpartnerite, tegevusvaldkondade, äriorganisatsioonide, vabaühenduste ja haridusasutuste esindajaid.

(51) Selleks et tagada asjaomaste osalejate omavastutus, on hädavajalik kaasata kavas sisalduvate investeeringute ja reformide tegemisse kõik asjasse puutuvad kohalikud omavalitsused ja sidusrühmad, sh sotsiaalpartnerid.

Positiivne hinnang

(52) Pärast seda, kui komisjon on andnud Soome kavale positiivse hinnangu ja leidnud, et kava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele, tuleks kooskõlas kõnealuse määruse artikli 20 lõikega 2 sätestada käesolevas otsuses kava rakendamiseks vajalikud reformid ja investeerimisprojektid, asjakohased eesmärgid, sihid ja näitajad ning summa, mille liit teeb kava rakendamiseks kättesaadavaks tagastamatu rahalise toetusena.

Rahaline toetus

(53) Soome kava hinnanguline kogukulu on 2 094 687 000 eurot. Kuna kava vastab rahuldavalt määruses (EL) 2021/241 sätestatud hindamiskriteeriumidele ning selle hinnanguline kogukulu on Soome jaoks ette nähtud maksimaalsest rahalisest toetusest suurem, peaks Soome kava jaoks eraldatav rahaline toetus olema võrdne Soome jaoks kättesaadava rahalise toetuse kogusummaga.

(54) Vastavalt määruse (EL) nr 2021/241 artikli 11 lõikele 2 ajakohastatakse Soome maksimaalse rahalise toetuse arvutust 30. juuniks 2022. Vastavalt kõnealuse määruse artikli 23 lõikele 1 peaks Soome jaoks ette nähtud summa, mis ei ületa kõnealuse määruse artikli 11 lõike 1 punktis a osutatud maksimaalset rahalist toetust, olema võimalik siduda juriidiliste kohustustega 31. detsembriks 2022. Vajaduse korral peaks nõukogu pärast maksimaalse rahalise toetuse ajakohastamist muutma komisjoni ettepaneku põhjal põhjendamatu viivituseta käesolevat otsust, et lisada sellesse ajakohastatud maksimaalne rahaline toetus, mis on arvutatud kooskõlas kõnealuse määruse artikli 11 lõikega 2.

(55) Antavat toetust rahastatakse laenust, mille komisjon võtab liidu nimel nõukogu otsuse (EL, Euratom) 2020/2053[6] artikli 5 alusel. Toetus tuleks maksta välja osamaksetena siis, kui Soome on kava rakendamisega seotud asjaomased eesmärgid ja sihid rahuldavalt täitnud.

(56) Soome on taotlenud eelmakset, mis moodustab 13 % rahalisest toetusest. See summa tuleks teha Soomele kättesaadavaks määruse (EL) 2021/241 artikli 23 lõike 1 kohase lepingu (edaspidi „rahastamisleping“) jõustumise korral ja sellega kooskõlas.

(57) Käesolev otsus ei tohiks mõjutada selliste menetluste tulemust, mis on seotud liidu vahendite eraldamisega muude liidu programmide kui rahastu raames, ega selliseid menetlusi, mis on seotud siseturu toimimise moonutamisega ja mida võidakse algatada eelkõige ELi toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 alusel. See ei vabasta liikmesriike aluslepingu artikli 108 kohasest kohustusest teavitada komisjoni võimalikest riigiabi juhtudest,

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1
Kavale antud hinnangu heakskiitmine

Soome kavale määruse (EL) 2021/241 artikli 19 lõikes 3 sätestatud kriteeriumide alusel antud hinnang kiidetakse heaks. Kava kohased reformid ja investeerimisprojektid, kava seire ja rakendamise kord ja ajakava, sealhulgas asjakohased eesmärgid ja sihid, kavandatud eesmärkide ja sihtide saavutamisega seotud asjakohased näitajad ning komisjonile vajalikele alusandmetele täieliku juurdepääsu andmise kord on esitatud käesoleva otsuse lisas.

Artikkel 2
Rahaline toetus

1. Liit teeb Soomele tagastamatu toetusena kättesaadavaks rahalise toetuse summas 2 085 341 084 eurot[7]. 1 660 743 618 eurot on võimalik siduda juriidiliste

[6] ELT L 424, 15.12.2020, lk 1.

[7] See summa vastab rahaeraldisele, mis jääb alles pärast määruse (EL) 2021/241 artikli 6 lõikes 2 osutatud kuludest Soome proportsionaalse osa mahaarvamist ning mis arvutatakse kõnealuse määruse artiklis 11 sätestatud metoodika kohaselt.

kulukohustustega 31. detsembriks 2022. Kui määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikes 2 sätestatud ajakohastamise tulemusel nähakse Soome jaoks ette ajakohastatud maksimaalne rahaline toetus, mis on 2 085 341 084 eurot või rohkem, on alates 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2023 võimalik siduda juriidiliste kohustustega lisaks 424 597 466 eurot. Kui määruse (EL) 2021/241 artikli 11 lõikes 2 sätestatud ajakohastamise tulemusel nähakse Soome jaoks ette ajakohastatud maksimaalne rahaline toetus, mis on väiksem kui 2 085 341 084 eurot, on ajakohastatud maksimaalse rahalise toetuse ja 1 660 743 618 euro suuruse summa vahe võimalik siduda juriidiliste kohustustega alates 1. jaanuarist 2023 kuni 31. detsembrini 2023 vastavalt määruse (EL) 2021/241 artikli 20 lõikes 8 sätestatud menetlusele.

2. Komisjon teeb liidu rahalise toetuse Soomele kättesaadavaks osamaksetena vastavalt lisale. Eelmaksena tehakse kättesaadavaks 271 094 341 eurot, mis moodustab 13 % rahalisest toetusest. Komisjon võib eelmaksed ja osamaksed välja maksta ühes või mitmes osas. Osade suurus sõltub rahaliste vahendite kättesaadavusest.

3. Eelmaksed tehakse rahastamislepingu jõustumise korral ja sellega kooskõlas. Eelmaksed tasaarvestatakse, arvates need proportsionaalselt maha osamaksetest.

4. Osamaksete tegemine vastavalt rahastamislepingule sõltub kättesaadavatest rahalistest vahenditest ja komisjoni otsusest, mis tehakse kooskõlas määruse (EL) 2021/241 artikliga 24 selle kohta, et Soome on rahuldavalt täitnud kava rakendamisega seotud asjakohased eesmärgid ja sihid. Tingimusel, et lõikes 1 osutatud juriidilised kohustused jõustuvad, peab Soome täitma toetuse väljamaksmiseks eesmärgid ja sihid hiljemalt 31. augustiks 2026.

Artikkel 3
Adressaat

Käesolev otsus on adresseeritud Soome Vabariigile.

Brüssel,

Nõukogu nimel
eesistuja